

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/publikacje/ksiazki/13106,Wladze-komunistyczne-wobec-Kosciolow-i-zwiazkow-wyznaniowych-w-województwie-bial.html>
23.04.2024, 23:31

Władze komunistyczne wobec Kościołów i związków wyznaniowych w województwie białostockim w latach 1944-1975

Krzysztof Sychowicz, Władze komunistyczne wobec Kościołów i związków wyznaniowych w województwie białostockim w latach 1944-1975, Białystok 2013, 592 s. + wkładka zdjęciowa (Seria wydawnicza Oddziału IPN w Białymstoku, tom 18).

„Autor przygotował monografię interesującą, solidnie opartą na materiałach źródłowych. Jego praca znacząco rozszerza naszą wiedzę o polityce władz PRL wobec Kościołów i związków wyznaniowych na terenie województwa białostockiego. Ukazuje indywidualne postawy kapłanów i wiernych w ich złożoności i skomplikowanych uwarunkowaniach. Wnosi wiele do poznania historii parafii. Czytelnik znajdzie na jej łamach również interesujące przykłady postaw przedstawicieli władz, zarówno karierowiczów, posłusznych wykonawców dyspozycji z Warszawy, jak i tych nielicznych, którzy z rozmaitych względów starali się unikać zaogniania stosunków z Kościołem”.

(prof. dr hab. Janusz Odziemkowski)

„Jedną z największych zalet pracy jest kwerenda, wykonana przez autora. Dr Krzysztof Sychowicz już obecnie należy do ścisłej czołówki historyków zajmujących się powojennym losem Kościołów i związków wyznaniowych w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem diecezji łomżyńskiej, gdzie pełni z kolei rolę niekwestionowanego lidera. Autor sięgnął oczywiście do akt IPN, ale nie uczynił z nich głównego „narratora” swej opowieści [...]. Podstawą jest olbrzymia kwerenda obejmująca akta proweniencji państwowej (szczebla centralnego i lokalnego), a także (choć w mniejszym zakresie) kościelnej”.

■ Krzysztof Sychowicz

Władze komunistyczne wobec Kościołów i związków wyznaniowych w województwie białostockim w latach 1944-1975

PWSiP
Państwowa Wyższa Szkoła
Informatyki i Przedsiębiorczości
w Łomży

Instytut Pamięci Narodowej
Oddział w Białymstoku

(prof. dr hab. Jan Żaryn)

SPIS TREŚCI

Wstęp

Rozdział 1

W nowych granicach i nowej rzeczywistości (1944-1947)

Wpływ II wojny światowej na sytuację religijną w województwie białostockim
Funkcjonowanie Kościoła rzymskokatolickiego w pierwszych latach powojennych
Kościoł rzymskokatolicki i podziemie antykomunistyczne w ocenie władz
Sprawa jurysdykcji nad Kościołem prawosławnym
Władze wobec wyznań niekatolickich
Początki inwigilacji Kościołów przez aparat bezpieczeństwa

Rozdział 2

Stalinizm i jego konsekwencje (1948-1956)

Sytuacja Kościoła rzymskokatolickiego
Narastanie napięcia
Pozory porozumienia i walka
Kościół zniewolony
Likwidacja kościelnego „Caritasu”
Usuwanie nauczania religii ze szkół
Kościół prawosławny i jego rola
Polityka władz wobec wyznań niekatolickich
Aresztowania, procesy, represje duchownych rzymskokatolickich
Inwigilacja Kościołów i związków wyznaniowych przez UB

Rozdział 3

Administracja i instytucje państwowe w walce z religią (1956-1970)

Sytuacja Kościoła rzymskokatolickiego
Od odwilży do represji
Dekrucyfikacja
Wydarzenia lat 1958-1965
Orędzie i milenium
Relacje władze-Kościół w końcowym okresie rządów Gomułki
Cud w Zabłudowie i jego reperkusje
Na milenijnym szlaku
Kościół prawosławny a władze komunistyczne
Sytuacja pozostałych wyznań
Represje wobec duchownych rzymskokatolickich
Cele i działalność aparatu bezpieczeństwa

Rozdział 4

**Postawa władz komunistycznych wobec Kościołów i związków wyznaniowych
(1971-1975)**

Kościół rzymskokatolicki u progu nowej epoki

Władze wobec budownictwa sakralnego i kościelnego

Relacje władz z Kościołem prawosławnym

Sytuacja pozostałych wyznań

SB w nowych realiach politycznych

Zakończenie

Wykaz skrótów

Bibliografia

Indeks osobowy

Indeks miejscowości

Gdzie kupić publikacje: